

Завідувач кафедри

 /Перегуда Є.В./

30 червня 2023 р.

Розробник силабуса

 /Баєва Ю.Є./
 /Перегуда Є.В./

СИЛАБУС

Політичний кризовий менеджмент

(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Шифр за освітньою програмою: ОКФ20
2) Навчальний рік: 2026-2027 (денна), 2027-2028 (заочна)
3) Освітній рівень: бакалавр
4) Форма навчання: денна, заочна
5) Галузь знань: 05 СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 052 «Політологія», ОПП «Політичний менеджмент»
7) Статус освітньої компоненти: обов'язкова
8) Семестр: VIII (денна), X (заочна)
9) Контактні дані викладача: завідувач кафедри, д.п.н., проф. Перегуда Євген Вікторович, Контакти: (044)261-55-73; (097)396-92-60; pereguda.iev@knuba.edu.ua. Профіль на сайті КНУБА: http://surl.li/fizck . Доц., к.п.н. Баєва Юлія Євгенівна Ауд. 431 центрального корпусу КНУБА Контакти: (096)334-40-00; baieva.iuie@knuba.edu.ua Профіль на сайті: http://surl.li/fkked
10) Мова викладання: українська
11) Пререквізити: «Політичні системи та режими сучасності», «Сучасний парламентаризм», «Політичні партії та партійні ідеології», «Міжнародні відносини та світовий політичний процес»
12) Мета курсу: поглиблення знань щодо сутності та механізмів політичних криз, формування знань та навичок щодо підходів, механізмів та технологій управління політичним процесом в періоди політичних криз.

13) Результати навчання:

№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання на програмні компетентності
1.	ПРН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	Обговорення під час занять, контрольна робота, тестування	Лекції, практичні заняття, СРС	ІК ЗК04 СК05 СК06 СК08 ДСК01
2.	ПРН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	Обговорення під час занять, контрольна робота, тестування	Лекції, практичні заняття, СРС	ІК СК05 СК08 ДСК01

052	«Політологія» «Політичний менеджмент»	Сторінка 1 з 4		
3.	ПРН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.	Обговорення під час занять, контрольна робота, тестування	Лекції, практичні заняття, СРС	ІК ЗК04 СК06 СК08 ДСК01 ДСК02
4.	ПРН15. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.	Обговорення під час занять, контрольна робота	Лекції, практичні заняття, СРС	ІК СК06 СК08 ДСК01
5.	ПРН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобом масової інформації, експертам з інших галузей знань.	Обговорення під час занять, контрольна робота	Лекції, практичні заняття, СРС	ІК ЗК04 СК05 СК06 ДСК02
6.	ДПРН1. Вміти готувати пропозиції стосовно розгляду, ухвалення й утілення в життя політичних рішень.	Обговорення під час занять, контрольна робота	Лекції, практичні заняття, СРС	ІК СК05 СК06 СК08 ДСК01 ДСК02

14) Структура курсу

Форма навчання, семестр	Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Контрольна робота	Самостійна робота здобувача, год.	Форма підсумкового контролю
Денна	20	20		1	80	Залік
Заочна	8	16		1	96	Залік
Сума годин:					120	
Загальна кількість кредитів ECTS					4,0	
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:					Денна 40 (1,33) Заочна 24 (0,8)	

15) Зміст курсу

Тематика лекцій

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИЧНОГО КРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ.

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади кризового політичного менеджменту

Лекція 1. Поняття політичної кризи (2 год.).

Лекція 2. Теоретичні засади кризового менеджменту в політиці (4 год.).

Лекція 3. Технології кризового менеджменту (2 год.).

МОДУЛЬ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ КРИЗОВОГО ПОЛІТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ВНУТРІШНІЙ ТА ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ.

Змістовий модуль 2. Менеджмент політичних криз на національному рівні.

Лекція 4. Модернізація політичних систем та кризовий політичний менеджмент (2 год.).

Лекція 5. Кризовий менеджмент і політичні режими (4 год.).

Змістовий модуль 3. Управління політичними кризами в міжнародній політиці.

Лекція 6. Транснаціоналізація політичних криз та кризового менеджменту (2 год.).

Лекція 7. Управління військово-політичними кризами на зламі ХХ-ХХІ ст. (4 год.).

Тематика практичних занять

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИЧНОГО КРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ.

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади кризового політичного менеджменту

Тема 1. Поняття політичної кризи.

Тема 2-3. Теоретичні засади кризового менеджменту в політиці (4 год.).

Тема 4. Технології кризового менеджменту.

МОДУЛЬ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ КРИЗОВОГО ПОЛІТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ВНУТРІШНІЙ ТА ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ.

Змістовий модуль 2. Менеджмент політичних криз на національному рівні.

Тема 5. Модернізація політичних систем та кризовий політичний менеджмент.

Тема 6. Кризовий менеджмент і політичні режими.

Тема 7. Кризовий менеджмент в українській політиці (кінець 1980-тих – 2010-ті рр.)

Змістовий модуль 3. Управління політичними кризами в міжнародній політиці.

Тема 8. Транснаціоналізація політичних криз та антикризового менеджменту

Тема 9-10. Управління військово-політичними кризами на зламі ХХ-ХХІ ст. (4 год.).

Тематика індивідуальних завдань та контрольних робіт

Внутрішньополітичні кризи: типологія та особливості їх подолання.

Кризис-менеджери в політичній сфері: вимоги, характеристики, сценарії формування.

Кризовий синдром модернізації: сутність та прояви в транзитивних суспільствах.

Порівняльний аналіз кризового політичного менеджменту в демократичних та гібридних режимах.

Інституційний підхід до кризового політичного менеджменту.

Парламентські політичні кризи та методи їх подолання.

Роль кадрового менеджменту в попередженні криз у системі виконавчої влади у Великобританії.

Антикризовий політичний менеджмент в США.

Політичні кризи у Франції та управління ними.

Формування культури кризового політичного менеджменту в Україні.

Врегулювання політичної кризи в часи Помаранчевої революції (2004-2005 рр.).

Подолання політичної кризи в часи Революції Гідності (2013-2014 рр.).

Військово-політичні кризи в світі 1990-2023 рр. як об'єкт антикризового менеджменту.

Врегулювання політичних конфліктів в Афганістані (2001-2023 рр.): етапи, внутрішньо- та зовнішньополітичні актори, ступінь ефективності.

Кризовий менеджмент в умовах російсько-української війни: оцінка ефективності та перспективи вдосконалення.

Перелік **не є вичерпним**. Студент може обрати тему виходячи з власних наукових інтересів та узгодити її з викладачем.

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри політичних наук і права.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	22	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що

		не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	20	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	18	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Питання підсумкового контролю

1. Поняття «політичної кризи»: сутність, підходи.
2. Типологія політичних криз.
3. Політичний конфлікт як тип кризового політичного процесу.
4. Етапи розвитку політичних криз.
5. Зміст поняття «кризовий політичний менеджмент».
6. Методологія кризового менеджменту.
7. Принципи кризового політичного менеджменту.
8. Види кризового менеджменту.
9. Поняття і класифікація ризиків.
10. Типологія кризових політичних технологій.
11. Моніторинг кризових явищ.
12. Діагностика політичних криз.
13. Функції антикризових технологій
14. Етапи кризового менеджменту
15. Кризовий менеджмент в різних політичних системах
16. Особливості кризового менеджменту в демократичних державах.
17. Кризовий менеджмент в авторитарних політичних режимах.
18. Особливості політичних криз та кризового менеджменту в гібридних режимах.
19. Глобалізація і антикризовий політичний менеджмент.
20. Поняття «нова війна» як антикризовий засіб.
21. Антикризовий політичний менеджмент в США.
22. Кризовий політичний менеджмент в країнах ЄС.
23. Кризовий політичний менеджмент в Україні.
24. Військово-політичні кризи як об'єкт кризового менеджменту.
25. Російсько-українська війна як об'єкт кризового політичного менеджменту.
26. Сценарії подолання політичних наслідків пандемій.

16) Основна література

Підручник

Войтко С.В., Мельниченко А.А. Лідерство та антикризовий менеджмент : підручник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 194 с.

Навчальні посібники

Пояркова Т.К. Антикризовий менеджмент в політиці: навч. посібник для студентів. К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. 156 с.

Антикризове управління: навчальний посібник. Б.Г. Шелегеда, О.М. Шарнопольська, М.В. Румянцев. К.: ТОВ «ВРА «Епіцентр», 2013. 252 с.

Методичні рекомендації

Баєва Ю.Є., Перегуда Є.В. Антикризовий політичний менеджмент: методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи для студентів спеціальності 052 «Політологія». Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2023. 23 с.

17) Додаткова література

Монографії, наукові статті, аналітичні записки

Резнікова О.О., Войтовський К.Є. Лепіхов А.В. Національні системи оцінювання ризиків і загроз: кращі світові практики, нові можливості для України : аналіт. доп. Київ: НІСД, 2020. 84 с.

Політичне поле України у ситуації суспільної кризи: влада, опозиція, політичні партії, громадські організації. За ред. О.М. Майбороди. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. 264 с.

- Пояркова Т. К. Кризовий синдром модернізації незалежної України : причини виникнення та засоби подолання : монографія. Суми : Університетська книга, 2015. 351 с.
- Зеленько Г.І. Кризи політичного розвитку в Україні: причини та зміст. *Політичні дослідження*. 2021. №2. С. 33-61. URL: <https://irpind.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/Zelenko.pdf> (дата звернення: 01.06.2023).
- Лікарчук Н. В. Кризи в системі державного управління : причини виникнення та шляхи врегулювання. *Право та державне управління*. 2020. №4. С. 256-261.
- Перевода Є.В. Глобалізація чи «націоналізація»: про вплив пандемії на розвиток міжнародних відносин (на основі аналізу точок зору експертів). *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. Випуск 88. Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2020.
- Перевода Є.В. Про інституційні рамки біополітики в Україні. *Держава і право*. 2020. Вип. 87. С. 184-192.
- Белай С. В. Державні механізми протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру: теорія, методологія, практика : монографія. Х.: Вид-во НАНГУ, 2015. 349 с.
- Хіт Р. Кризовий менеджмент для керівників / пер. з англ. Р.Л. Ткачук, С.М. Рябчук, Н.І. Мішеніна. Київ: Всеуито; Наукова думка, 2002. 566 с.
- Щедрова Г. П. Політична криза: структурно-функціональний аспект. *Гілея: науковий вісник*. 2018. Вип. 139 (3). С. 7–11.
- Гаврилюк К. К. Етапи та фактори розвитку політичної кризи. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Сер.: Питання політології*. 2018. Т. 33. С. 60–64.
- Мацієвський Ю. Деякі аспекти вивчення феномена кризи у політичних дослідженнях. *Політичний менеджмент*. 2008. № 6 (33). С. 16–29.
- Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / за заг. ред. С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха, О. Сосніна, П. Жукаускаса, Й. Ввайнхардт, Р. Андрюкайтене. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 606 с.
- Расвнева О. В. Моделювання антикризового управління регіоном. Харків: вид. ХНЕУ, 2014. 300 с.
- Рамазанов С.К., Степаненко О.П., Тимашова Л.А. Методи антикризового управління. Монографія. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2004. 192 с.
- Тюріна Н.М., Карвацка Н.С., Грабовська І.В. Антикризове управління: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: ЦУЛ, 2012. 448 с.
- Газарян С. Теоретичні основи антикризового управління в регіоні. *Публічне управління: теорія та практика*. 2013. № 2. С. 56–61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ Pubupr_2013_2_11 (дата звернення: 01.06.2023).
- Голуб О. Криза в системі державного управління як стимул до суспільних реформ. *Становлення і розвиток української державності*. 2014. № 12. С. 29–32.
- Кочубей Л.О., Гаврилюк К.К. Класифікація політичних криз та їх основні ознаки. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія Політичні науки*. 2018. №3. С. 5-9. URL: <https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/6353> (дата звернення: 01.06.2023).
- Кукуруз О. Політична складова кризи системи державного управління. *Держава і право*. 2010. № 50. С. 672–677.
- Лісничук О.А., Боярин Ю.В. Пріоритетні заходи державного антикризового управління в провідних країнах Європейського Союзу. *Сталій розвиток економіки*. 2018. №1 (38). С. 34- 41.
- Мельтохова Н. Організаційні кризи в системі державного управління: виникнення, розвиток, подолання. *Державне будівництво*. 2017. № 2. С. 10–15.
- Слізкова Г. Кризові явища в системі державного управління України: причини виникнення, розвиток, шляхи подолання. *Вісник КНУТД*. 2012. № 2. С. 137–142.
- Ставченко С. Динаміка політичних криз: управлінсько-технологічний вимір. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2022. Том 25. №2. С. 82 - 87.
- Ставченко С. Превентивне кризове управління як специфічна онтологія кризових ситуацій у політиці. *Гілея*. 2015. № 95. С. 360–364.
- Ткачова Н.М. Розробка ефективного державного механізму антикризового управління. *Інвестиції : практика та досвід*. 2015. № 8. С. 124-126.
- Шаров Ю. Антикризові технології в муніципальному управлінні: проектний аспект. *Публічне управління: теорія та практика*. 2010. № 2. С. 190–193.
- Шемшученко Ю.С. Засоби подолання кризових явищ у системі державного управління: світовий досвід і Україна: наук. зап. Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К.: 2011. 68 с.

Інформаційні ресурси

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=4671> (дата звернення: 01.06.2023).

052	«Політологія» «Політичний менеджмент»	Сторінка 1 з 4
-----	--	----------------

Поточне оцінювання та самостійна робота			Індивідуальне завдання	Сума балів
M1	M2			
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3		
25	15	30	30	100

19) Умови допуску до підсумкового контролю:

1. Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево у понеділок о 15:20 в ауд. 425 Центрального корпусу КНУБА. Якщо заняття з дисципліни проводиться інший викладач, графік консультаційних занять доводиться ним до студентів (в т.ч. на Освітньому сайті КНУБА) на початку вивчення дисципліни.

3. Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова сесія.

4. Студент, який має менше 8 балів по двох модулях, не допускається до складання заліку. В цьому разі він повинен виконати додаткове завдання по змісту відповідних модулів в період між основною та додатковою екзаменаційними сесіями.

5. Студент, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання заліку. В цьому разі він повинен виконати та захистити індивідуальне завдання в період між основною та додатковою сесіями.

6. Студент має право на оскарження результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

20) Політика щодо академічної доброчесності:

1. Списування під час тестування та іспитів, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткова екзаменаційна сесія або додаткове заняття для проходження тестування.

2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірників, які вже пройшли перевірку на плагіат.

21) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=4671>